

Editorial

Àgil, accessible, gratuït, bilingüe,.... el nou *Butlletí de la Medicina de Família a Catalunya*

Sebastià Juncosa Font

Director del *Butlletí de la Medicina de Família a Catalunya*

Correspondència:

Sebastià Juncosa Font

Adreça electrònica: 18939sjf@comb.es

Publicat: 1 de maig de 2008

Aquest article està disponible a

<http://pub.bsalut.net/butlleti/vol26/iss1/6/>

Aquest es un article Open Access distribuït segons llicència de Creative Commons (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/>)

La història del *Butlletí* és la història de la CAMFiC. L'any 2008 correspon al volum 25 de la publicació i aquest any la CAMFiC fa 25 anys, és a dir des del seu inici, la CAMFiC i el *Butlletí* han caminat junts, alimentant-se i enriquint-se l'un de l'altre^{*}. Els primers volums del *Butlletí* tenien poc a veure amb el que es va publicar l'any passat. La forma, la periodicitat, el contingut, ... han anat canviant durant aquest quart de segle. De la mateixa manera que ha canviat la Medicina de Família. Igual que la CAMFiC.

Inicialment la publicació complia una funció informativa i divulgativa de les activitats de la Societat que amb l'aparició del *Butlletinet* i del *Capçalera* va deixar de tenir sentit. El *Butlletí* es va poder centrar en la seva veritable raó de ser: una publicació científica en català. Hem de reconèixer el mèrit a totes les persones que han fet possible que una publicació d'aquestes característiques hagi sobreviscut ininterrompudament durant tant temps i hagi arribat fins aquí amb aquesta bona salut. Com d'altres revistes que han sucumbit als avantatges de l'edició electrònica (la **taula 1** recull aquests avantatges a partir del text de Martín González i Merlo Vega¹), el *Butlletí* es publicarà en format electrònic a partir del volum 25.

Taula 1. Avantatges de les revistes electròniques

- **Facilitat d'accés:** com tot el que està a Internet, les revistes electròniques poden ser consultades independentment del lloc i de l'hora.
- **Avantatges en l'emmagatzemament:** només són imprescindibles els programes d'accés i recuperació, descarregarem només la informació que volem consultar, i a l'hora d'emmagatzemar encara serem més selectius.
- **Actualització immediata:** la rapidesa en què les revistes electròniques s'actualitzen dinamitza la investigació, ja que els seus resultats es difonen en el moment i l'usuari disposa de la informació tan aviat com es publica.
- **Major difusió:** qualsevol revista electrònica editada en qualsevol part del món pot ser consultada i llegida per tots els usuaris d'Internet.
- **Disminució dels costos:** l'edició electrònica és més barata que en paper
- **Diversitat de formats:** un article es pot llegir en pantalla, ser guardat en el format desitjat o imprimir-lo per la seva lectura posterior.
- **Més possibilitats de consulta:** les revistes electròniques acostumen a estar dotades de buscadors que fan que la consulta dels números publicats sigui senzilla i completa.
- **Independència dels documents:** la unitat és l'article i no cal estar subscrit a una publicació electrònica per poder consultar o comprar articles sols.
- **Serveis de difusió:** les publicacions electròniques disposen de serveis de difusió selectiva de la informació, amb possibilitats de personalització de la informació que es vol rebre periòdicament.
- **Facilitat d'interacció:** la direcció electrònica dels autors que acostuma a acompanyar cada article facilita la interacció amb els lectors.

La revista electrònica, que en general va néixer com a complement a l'edició impresa de moltes publicacions biomèdiques, està guanyant terreny i cada vegada són més les que ho fan únicament en forma electrònica, si bé encara en clara minoria (de les 360 revistes biomèdiques a Espanya identificades per Abad en 2004, 160 eren electròniques, si bé el 67% s'editaven també en paper²). Nosaltres pertanyem a aquest grup ja que el *Butlletí* es deixarà de publicar en paper.

Aquest no és l'únic canvi. Com correspon a una Societat oberta i solidària com es la CAMFiC, el *Butlletí* subscriu la filosofia de les publicacions Open Access i els seus articles seran d'accés obert, lliure i sense restriccions. Una de les primeres accions per fer més oberta l'accés als treballs científics es va produir l'any 1994 quan Stevan Harnad va parlar de l'impacte que tindria per a la comunitat científica si cada autor diposés els seus articles científics en un arxiu d'accés obert³. A l'any 2001 la Public Library of Science (PLOS) va publicar en Internet una carta adreçada a tota la comunitat científica en la qual es demanava l'adhesió dels investigadors a la reivindicació de l'accés obert a les publicacions científiques a través d'Internet⁴. L'acollida va ser molt bona i de fet, des de llavors, les manifestacions institucionals o individuals de recolzament a aquest moviment no han parat de créixer.

La definició d'Open Access, (generalment traduït com d'accés lliure) més àmpliament acceptada és la de la Declaració de Budapest (Budapest open access initiative)⁵ de l'any 2002 que denomina accés obert de la literatura científica a:

“la seva disponibilitat gratuïta en Internet, perquè qualsevol usuari la pugui llegir, descarregar, copiar, distribuir o imprimir, amb la possibilitat de buscar o enllaçar al text complet de l'article, recorre'l per a una indexació exhaustiva, fer-lo servir com a dades per a software, o utilitzar-lo per a qualsevol altre propòsit legal, sense altres barreres financeres, legals o tècniques distintes de la fonamentals d'accedir al propi Internet”.

Per als que vulguin una revisió exhaustiva i actualitzada del moviment Open Access podeu consultar les webs de Meter Suber⁶ i de Charles Bailey⁷.

Aquestes iniciatives tenen un únic objectiu comú: millorar el sistema tradicional de comunicació científica i facilitar el lliure accés a les publicacions científiques a través d'Internet. Aquesta eliminació de barreres afavoreix la visibilitat i la difusió de la investigació, enriqueix l'educació i trenca les barreres entre països pobres i rics⁸. I sense perdre els drets de la propietat intel·lectual dels autors.

L'èxit del moviment open access no només radica en els seus avantatges respecte a la disponibilitat i l'accés a les publicacions electròniques, sinó també en el recolzament d'una comunitat científica, com la CAMFiC, que avala aquesta concepció.

El Comitè Editorial s'obsessionarà per la qualitat, però serem transparents i ràpids. Les revistes digitals poden considerar-se, a diferència de les revistes impreses que tenen l'exemplar imprès, agregacions d'unitats menors que anomenem articles (en anglès continuen sent papers). En el nou *Butlletí*, els articles podran ser llegits tant aviat com siguin acceptats, no caldrà esperar a disposar d'espai, i d'aquesta manera s'escurça molt el temps de publicació.

Estem tant convençuts de l'interès de l'aposta feta, que volem que pugui ser llegida per més gent sense limitació d'idioma. A partir d'ara tots els articles seran publicats en català i en castellà. I qui sap si en el futur serem capaços d'afegir l'anglès a aquesta llista i poder oferir el contingut del *Butlletí* a pràcticament tota la comunitat científica.

Àgil, accessible, gratuït, bilingüe,... aquest ambició plantejament supera les fronteres de la pròpia CAMFiC.

D'aquí el canvi en el subtítol en aquesta nova etapa: és *el Butlletí de la medicina de família a Catalunya*. Socis i no socis, l'única condició és tenir interès per la MF (i tenir inquietuds!).

La web que esteu veient encara s'ha de completar: hi haurà un comptador de les vegades que un article es descarrega, està previst dotar-la d'un motor de cerca del text complert dels articles i de les figures i fotografies que contenen que permetrà tenir un alt grau de recuperació i visibilitat, el sistema d'enviament dels manuscrits també canviarà i el procés de revisió i publicació es farà de forma que els autors podran visualitzar en tot moment en quina fase es troba el seu manuscrit.

I clar, ara falta el material. Per què publicar en *el Butlletí de la medicina de família a Catalunya*? Jo crec que el projecte que he presentat és prou atractiu perquè els potencials autors (que som tots) ja comencin a tenir-ne ganes. Però la competència és forta. Publicar en altres revistes de més renom no necessàriament assegura una major difusió ni un major impacte. Aquí serà més llegit i tindrà més impacte. No del factor, sinó d'un altre impacte menys quantificat, com és el fet que l'aplicació clínica dels estudis realitzats es particularment directa en els sistemes de salut d'on provenen, i que es divulguen treballs i idees que poden ser de gran utilitat per col·legues del nostre àmbit. I això és assumir que l'investigador té també un paper social.

Queda molt per fer. Haurem d'esforçar-nos per aconseguir visibilitat, atraure autors i lectors, que estigui indexat en bases de dades, ser innovadors, aconseguir treballs de qualitat, professionalitzar la tasca editorial, ... però quin camí tant apassionant ens espera!

* Els no tan joves celebraran saber que compartim 25è aniversari amb els grups de rock Barricada i Siniestro Total, la revista Solo Moto, el model d'esportives Forum d'Adidas, la firma Calvin Klein Underwear, els àlbums War del grup U2 i Thriller de Michael Jackson, la Denominació d'Origen Ribera del Duero, l'Institut Català de la Salut.

Bibliografia

1- Martín González JC, Merlo Vega JA. Las revistas electrónicas: características, fuentes de información y medios de accés. *Anales de Documentación* 2003;6:155-186.

2- Abad García MF, González Teruel A, Martínez Catalán C. Características de las revistas médicas españolas. *2004. El Profesional de la Información*. 2005;14:380-390.

3- Harnad S. Universal FTP Archives for Esoteric Science and Scholarship: A Subversive Proposal. In: Ann Okerson & James O'Donnell (Eds.) *Scholarly Journals at the Crossroads; A Subversive Proposal for Electronic Publishing*. Washington, DC: Association of Research Libraries; June 1995. Disponible en: <http://www.arl.org/scomm/subversive/toc.html> [Consulta: 15 març 2008].

4- Public Library of Science (PLoS). Open letter to publishers. <http://www.plos.org/support/openletter.shtml> [Consulta: 15 març 2008].

- 5- Budapest Open Access Initiative. 2002 14 February. Disponible en: <http://www.soros.org/openaccess/read.shtml> [Consulta: 4 febrer 2008].
- 6- Suber P. Timeline of the Open Access Movement Timeline of the free online scholarship movement. <http://www.earlham.edu/~7Epeters/fos/timeline.htm> [Consulta: 21 març 2008].
- 7- Bailey Ch W. Open access bibliography. Liberating scholarly literature with e-prints and open access journals. Washington: ARL, 2005, Isbn 1-59407-670-7. <http://info.lib.uh.edu/cwb/oab.pdf> [Consulta: 5 abril 2008].
- 8- Melero R. Significado del acceso abierto (open access) a las publicaciones científicas: definición, recursos, copyright e impacto". En: El profesional de la información, 2005;15(4):255-266.